

Innaddfu lil Malta

Dokument ta' Konsultazzjoni dwar it-Tindif Pubbliku b'Viżjoni li għandha s-Sostenibbiltà fil-Qalba Tagħha

Hon. Eve Borg Bonello

Shadow Minister għat-Tibdil fil-Klima u l-Indafa Pubblika

Awwissu 2025

Werrej

Introduzzjoni

Sommarju Eżekuttiv

Bidliet fil-Ġbir tat-Toroq

Implimentazzjoni ta' Sistemi ta' Kontenituri Taħt l-Art

Trakkijiet tal-Immaniġġjar tal-Iskart b'Kompartimenti
Separati

Bilanċ mas-Sostenibbiltà

Ottimizzazzjoni tal-Użu tal-Ilma għat-Tindif tat-Toroq

Adozzjoni ta' Infrastruttura Intelligenti

Infurzar Akbar u Aktar Effiċjenti

Soluzzjonijiet Apposta għal Żoni Differenti

Tneħħija tal-Graffiti mit-Toroq Tagħna

Meta ma Tintervjenix

Studju tal-Kapaċità

“

Din hija **sfida**
nazzjonali,
u hemm
soluzzjonijiet,
irridu biss nużaw
ftit **tama**
żagħżugħa biex
nagħmluhom
realtà.

”

Il-Viżjoni Tagħna

Hon. Eve Borg Bonello

Shadow Minister għat-Tibdil fil-Klima u l-Indafa Pubblika

Malta hija d-dar tagħna, u li nżommu din id-dar nadifa huwa dmir fundamentali li wieħed jistenna li l-gvern jagħmlu. It-tindif pubbliku jaffettwa s-saħħa pubblika, iżid mal-kwalità ġenerali tal-ħajja taċ-ċittadini u huwa essenzjali biex inrawmu s-sens ta' komunità li naqsmu flimkien.

Għal dawn ir-raġunijiet, hemm l-aspettattiva u d-dritt għal kull ċittadin li jkollu standard minimu ta' kura meħtieġa għall-ambjent ta' madwaru.

Billi l-industrija tat-turiżmu mistennija tammonta għal madwar 15% tal-PGD tal-pajjiż, is-suġġett għandu wkoll implikazzjonijiet ekonomiċi kbar: skont l-Istħarriġ tal-Vjaġġaturi tal-MTA, [kwart tat-turisti kollha indikaw li sabu li t-tindif f'Malta kien fqir fl-2023](https://timesofmalta.com/article/malta-cleanliness-summer-poor-say-quarter-tourists.1072083).¹

Matul it-12-il sena li għaddew, rajna amministrazzjoni wara oħra tirreagixxi b'mod mgħaġġel u bla ppjanar għal problemi ta' tindif pubbliku hekk kif jinbtu, ħafna drabi billi terġa' tippreżenta l-istess soluzzjonijiet qodma u eżawriti. Minkejja żieda sinifikanti fil-popolazzjoni residenti fl-aħħar għaxar snin, ftit li xejn inbidel f'dan is-settur: Malta hija aktar miżgħuda skart u inqas miżmuma minn qatt qabel.

Dan id-dokument ta' konsultazzjoni jintroduċi bosta miżuri innovattivi biex intejbu t-tindif f'żoni urbani u rurali filwaqt li nippromwovu s-sostenibbiltà ambjentali u l-immaniġġjar effiċjenti tal-iskart.

¹ <https://timesofmalta.com/article/malta-cleanliness-summer-poor-say-quarter-tourists.1072083>

Sommarju Eżekuttiv

Malta hija d-dar tagħna, u li nżommuha nadifa huwa dmir fundamentali. It-tindif pubbliku jaffettwa s-saħħa, il-kwalità ġenerali tal-ħajja u jgħin biex inrawmu s-sens ta' komunità li naqsmu flimkien.

Bidliet fil-ġbir fit-tarf tat-triq

Nippruvaw sistema ta' kontenituri taħt l-art fl-aktar lokalitajiet densament popolati. Bħala l-ewwel pass, dawn jistgħu jitwaqqfu fi bring-in sites eżistenti u f'siti oħra ta' densità għolja fejn ma jintilfux bankini jew postijiet għall-parkeġġ.

Anki biss prova ta' 10% ta' din is-sistema fir-Regjun tal-Lvant, li jinkludi Tas-Sliema, l-Imnsida, Birkirkara u l-Belt Valletta, teħles lit-toroq tagħna minn aktar minn 6,700 tunnellata ta' skart fis-sena.

Isiru esperimenti biż-żieda fil-frekwenza tal-ġbir permezz ta' trakkijiet tal-iskart b'kompartimenti separati, li jfisser li dan jaffettwax l-għanijiet tas-separazzjoni u r-riċiklaġġ.

Sostenibbiltà

Is-sostenibbiltà għandha tkun fil-qalba ta' kull bidla, bi flotot kompletament elettrici u b'aktar sorsi rinnovabbli ta' ilma magħżula għat-tindif.

Infrastruttura Intelliġenti

Adozzjoni sħiħa ta' infrastruttura diġitali permezz ta' kaxxi tal-iskart intelliġenti tista' tgħin fl-ippjanar ta' rotot aktar effiċjenti fil-konsum tal-fjuwil u tal-ħin, kif ukoll fl-identifikazzjoni ta' żoni li għandhom bżonn aktar jew inqas attenzjoni.

Infurzar Akbar u Aktar Għaqli

Infurzar akbar u aktar konsistenti tal-liġijiet u r-regolamenti eżistenti, bħall-obbligu li l-kuntratturi jnaddfu ż-żoni tal-kostruzzjoni wara li jintemm ix-xogħol. Fil-Belt Valletta, l-użu ta' stewards biex jiżguraw il-konformità kien ta' suċċess, u dan għandu jiġi estiż għal aktar lokalitajiet.

Soluzzjonijiet Differenti għal Żoni Differenti

Minbarra l-fatt li lokalitajiet differenti jeħtieġu miżuri differenti, żoni speċjali bħal bajjiet, marini, żoni rurali u parks għandhom bżonnijiet speċifiċi. Għal dawn il-każijiet, iridu jiġu stabbiliti timijiet speċjalizzati u jiġi pprovdut tagħmir speċjalizzat.

Meta ma Tintervjenix

Il-flora selvaġġa rurali spiss inħarsu lejha bħala veġetazzjoni ta' inkonvenjent u titneħħa, minkejja l-irwol importanti tagħha fl-ekosistema. Dan għandu jjeqaf isir minn kwalunkwe dipartiment tal-gvern, u għandha titnieda kampanja ta' informazzjoni dwar il-benefiċċji tal-flora selvaġġa.

Soluzzjonijiet Aktar Olistiċi u Ppjanati

Permezz ta' studju tal-kapaċità xieraq imsaħħaħ b'sorsi oħra ta' data biss tista' tiġi mfassla strategija aktar komprensiva u olistika tal-ġbir tal-iskart. Minflok tindirizza l-problemi hekk kif jinqalgħu, l-ippjanar xieraq jiżgura li s-sistema taħdem b'mod effiċjenti sa mill-bidu tagħha.

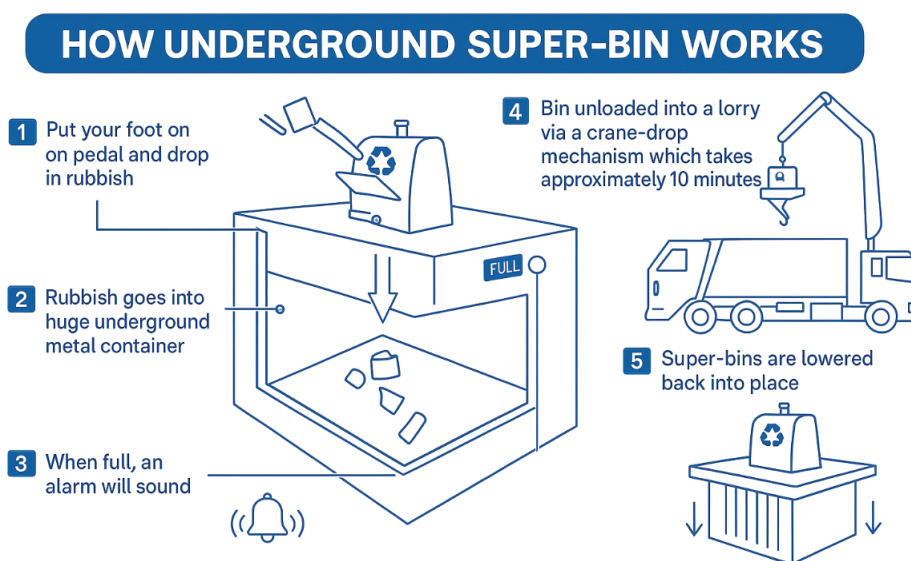
Bidliet fil-Ġbir fit-Tarf tat-Triq

Malta għandha waħda mill-ogħla densitajiet ta' popolazzjoni fid-dinja, li jfisser ukoll wieħed mill-ogħla ammonti ta' skart fit-toroq għal kull triq. L-approċċ attwali tal-ġbir fit-tarf tat-triq spiss jirriżulta fi skart li mhux sanitarju u mhux estetiku tul xi wħud mill-aktar toroq traffikużi ta' Malta. Il-problema tikkumplikar ruħha aktar minħabba l-blokok ta' appartamenti li jiġġeneraw ħafna aktar skart fit-toroq meta mqabbla mal-irħula jew djar individwali.

It-turiżmu jikkontribwixxi wkoll għall-isfidi biex tinżamm Malta nadifa. Skont rapporti tal-NSO dwar id-densità tat-turiżmu, il-popolazzjonijiet ta' San Pawl il-Baħar, San Ġiljan, il-Mellieħa u Tas-Sliema kważi jirdoppjaw matul l-istaġun l-iktar popolari meta mqabbla mal-popolazzjonijiet ta' għom fin-nofs tas-sena.²

Implimentazzjoni ta' Sistemi ta' Kontenituri Taħt l-Art

Il-ġbir attwali fit-tarf tat-triq spiss ikun nieqes minn kaxxi tal-iskart apposta. Fejn dawn jeżistu, ħafna drabi jkunu mimlija iżżejjed, u joħolqu tħassib dwar l-iġjene, riħa tinten u tniġġis viżiv. Dan huwa partikolarment il-każ f'żoni li jkunu fihom ħafna nies u ġenerazzjoni kbira ta' skart. Biex intejbu t-tindif u l-appell estetiku ta' dawn iż-żoni, qed nipproponu l-implimentazzjoni ta' sistemi ta' kontenituri taħt l-art bħala soluzzjoni moderna u effiċjenti għall-immanigġjar tal-iskart.

² https://nso.gov.mt/statistical_insights/tourism-intensity

Is-sistemi ta' kontenituri taħt l-art jikkonsistu f'kontenituri kbar għall-iskart installati taħt l-art, u bokka eleganti u diskreta viżibbli biss fuq il-wiċċ biex jintefa' l-iskart fiha. L-iskart jinżamm f'ambjent taħt l-art b'kontroll tat-temperatura, biex jitnaqqsu r-riħa u l-problemi tal-pesti. Il-ġbir isir permezz ta' trakkijiet speċjalizzati mgħammra b'mekkaniżmi ta' tgħollija, u jiżgura proċess nadif u effiċjenti fi ftit minuti. Hemm diversi soluzzjonijiet lesti diġà fis-suq, b'rekwiżiti ta' manutenzjoni u servizz dokumentati tajjeb.

Bħala l-ewwel pass, is-sistemi ta' kontenituri taħt l-art jistgħu jissostitwixxu l-bring-in sites eżistenti, peress li l-impronta ambjentali tagħhom hija identika, jew saħansitra iżgħar. Bħala t-tieni pass, jistgħu jiġu identifikati siti addizzjonali għal din is-sistema possibbilment f'żoni 'l bogħod mill-bring-in sites.

Skont rapporti tal-NSO³, il-generazzjoni medja ta' skart municipli għal kull persuna fl-2023 kienet ta' 565 kg fis-sena. Ir-Regjun tal-Lvant, li jinkludi Tas-Sliema, l-Imsida, Birkirkara u l-Belt Valletta għandu waħdu madwar 120,000 abitant⁴. Anki b'adottar ta' biss 10% ta' din il-miżura f'din iż-żona, dan ifisser li neħilsu t-toroq tagħna minn 6,780 tunnellata ta' skart fis-sena.

Il-kontenituri taħt l-art għall-iskart jippermettu wkoll ħinijiet aktar flessibbli għar-rimi, u b'hekk jagħtu l-possibbiltà lill-ħaddiema tax-shift biex jarmu l-iskart f'ħin aktar konvenjenti għalihom.

Ġbir Imħallat

Is-sistema tal-immanigġjar tal-iskart f'Malta qed taffaċċja sfidi relatati mas-separazzjoni tal-iskart u l-effiċjenza tal-ġbir. Bħalissa, tipi differenti ta' skart (organiku, riċiklabbli u ġenerali) jeħtieġu rotot ta' ġbir separati, li jwasslu għal konsum akbar ta' fjuwil, kongestjoni fit-traffiku, u spejjeż operattivi ogħla, kif ukoll l-inkonvenjent li jaffaċċjaw iċ-ċittadini meta jkollhom jistennew il-ġranet apposta għall-ġbir.

Soluzzjoni possibbli biex jiġi ottimizzat il-ġbir tal-iskart hija l-introduzzjoni ta' rotot imħallta li jistgħu jiġbru tipi differenti ta' skart f'rotta waħda filwaqt li tinżamm is-separazzjoni.

³ <https://nso.gov.mt/municipal-waste-2023/>

⁴ <https://nso.gov.mt/wp-content/uploads/Regional-Statistics-Malta-2023-Edition.pdf>

PARTITIONED GARBAGE TRUCK

Dawn it-trakkijiet huma mfassla b'sistema interna b'diversi kompartimenti, li tippermettilhom jgħbru tipi differenti ta' skart fl-istess ħin mingħajr ma dawn jithalltu. Il-boroż tal-iskart jitpoġġew f'sezzjonijiet separati, u b'hekk jiġi żgurat li l-iskart riċiklabbli u l-iskart organiku jew ġenerali jibqgħu separati matul il-proċess tal-ġbir u r-rimi.

Din is-sistema se ttejjeb l-effiċjenza tal-ġbir tal-iskart f'lokalitajiet densament popolati li qed isibu diffikultajiet biex ilaħħqu, u se tappoġġja l-miri nazzjonali ta' separazzjoni tal-iskart. Hija wkoll ta' benefiċċju għall-għanijiet ambjentali, peress li l-iskart jinżamm separat kull meta jkun possibbli, xi haġa li mhux dejjem isseħħ bil-ġbir supplimentari ta' emergenza bħalissa.

Din il-politika tista' wkoll tgħin biex jintlaħqu l-miri ta' sostenibbiltà: it-trakkijiet il-godda introdotti jistgħu jkunu wkoll kompletament elettrici.

Bilanċ mas-Sostenibbiltà

Il-gvern għandu jwitti t-triq għall-adozzjoni ta' prattiki sostenibbli kull meta jkun possibbli, inkluż fl-attivitajiet tat-tindif. Fejn il-vetturi tat-tindif jiġu operati mill-gvern innifsu, għandu jitpoġġa enfasi fuq l-użu ta' vetturi elettrici biex jitnaqqsu l-emissjonijiet għall-inqas livell possibbli.

Fil-każ ta' sejhiet għall-offerti minn operaturi privati għall-kuntratti, għandhom jiġu implimentati kriterji ta' sostenibbiltà aktar ambizzjużi biex jinkoraġġixxu aktar użu ta' vetturi b'emissjonijiet baxxi mill-kuntratturi privati: idealment billi fil-futur qarib jiġu adottati flotot kompletament elettrici.

Fit-tul, apparti li huma aktar ambjentali, il-flotot elettrici għandhom spejjeż ta' manutenzjoni aktar baxxi minn dawg b'magni tal-kombustjoni interna, u b'hekk inaqqsu l-ispiża tat-tindif tat-toroq tagħna.

Ottimizzazzjoni tal-Użu tal-Ilma għat-Tindif tat-Toroq

Peress li l-klima ta' Malta qed issir b'mod notevoli aktar niexfa, l-ilma issa sar riżorsa prezzjuża. Irid ikun hemm ħsieb dwar liema tip ta' ilma jintuża għat-tindif tat-toroq, peress li bħalissa dan spiss ikun ilma ta' kwalità għolja ħafna li joriġina mill-ilma tal-pjan. Għandu jsir sforz biex jintużaw sorsi aktar sostenibbli, bħal ilma riċiklat jew ilma mnaddaf⁵, għal attivitajiet bħat-tindif tat-toroq.

Il-kunsilli lokali għandhom ukoll jingħataw il-mezzi biex jiksibu u jittrasportaw tali ilma riċiklat, forsi billi jibdwu jużaw l-infrastruttura eżistenti tan-New Water.

Miżuri bħal dawn jenfasizzaw li prattiki sostenibbli jistgħu jiġu implimentati f'kull aspett tal-operat ta' kuljum tal-gvern: is-sejba ta' dan il-bilanċ se tkun kruċjali fis-snin li ġejjin.

⁵ Volumes of New Water generated are 1.6 million m³ in 2023 and 1.5 million m³ in 2024:

<https://pq.gov.mt/pqweb.nsf/5ab326fbc184092c1256877002c4f19/c1257d2e0046dfalc1258cc1002b76a7!OpenDocument>

Provvediment ta' Linji Gwida għall-NGOs

In-numru ta' NGOs u organizzazzjonijiet volontarji involuti fit-tindif żdied matul is-snin. Dan l-ispazju mimli nies lesti li jgħinu jista' jibbenifika minn linji gwida centralizzati, speċjalment dwar kif jingabar l-iskart b'mod sigur u kif jintrema l-materjal migbur b'mod effiċjenti, professjonali u favur l-ambjent.

Dan jista' jsir jew bħala dokument ta' istruzzjoni jew f'sessjonijiet ta' taħriġ aktar wiesgħa megħjuna finanzjarjament mill-gvern, bi stedinet b'xejn estiżi lill-NGOs kollha li joperaw f'dan is-settur.

Adozzjoni ta' Infrastruttura Intelligenti

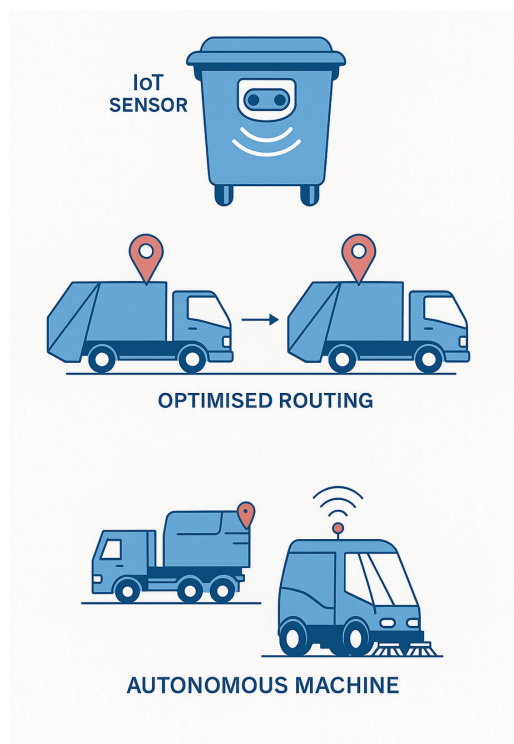
Bl-iżvilupp ta' sensuri IoT (Internet tal-Ogġetti) irhas, l-infrastruttura eżistenti tal-immaniġġjar tal-iskart tista' tittejjeb b'mod sinifikanti. Kaxxi tal-iskart intelligenti jistgħu jagħrfu t-tendenzi ta' kif u meta qed jintużaw u jindikaw meta jkunu mimlija. B'hekk jippermettu lill-operaturi jottimizzaw il-ġbir b'mod aktar effiċjenti u instantanju.

Dan għandu implikazzjonijiet tul il-katina kollha: rotot aktar effiċjenti jibbenefikaw is-sistema kollha kemm hi. Dan huwa minnu speċjalment jekk kaxxa tal-iskart ma jkollhiex bżonn titbattal: rotta mqassra tfixxer inqas traffiku fit-toroq tagħna, u inqas żjarat bla bżonn tal-ħaddiema jfixxer li jkunu jistgħu jagħmlu affarijiet oħra.

Kaxxi tal-iskart li jimtlew ta' spiss jistgħu jindikaw il-bżonn ta' aktar investiment fiż-żona, filwaqt li, għall-kuntrarju, dawk li jimtlew bil-mod jew ftit jistgħu jitneħħew b'mod sigur, jew forsi jiġu rkuprati għall-użu f'żoni oħra.

Triq oħra ta' espansjoni f'dan il-qasam tista' tkun l-użu ta' magni awtonomi biex iwettqu xogħlijiet manwali, u b'hekk l-impjegati jkunu jistgħu jagħmlu xogħlijiet aktar importanti. Il-magni qatt ma jegħjew, u jistgħu joperaw f'hinijiet ta' traffiku baxx, tard ħafna filgħaxija jew filgħodu kmieni.

Effett pożittiv ieħor minn dan ikun il-possibbiltà akbar ta' involviment kummerċjali u akkademiku fis-settur foqasma bħar-robotika u s-sistemi awtonomi: l-immaniġġjar tal-iskart huwa problema affaxxinanti li tixxennaq għall-innovazzjoni, u jagħmel sens li nużaw it-talent disponibbli biex naslu għal Malta aktar nadifa. Jekk insolvu l-problema għalina nfusna, huwa loġiku li għandna nkunu ta' kontribut biex insolvuha għal ħaddieħor, u Malta tista' ssir mexxejja industrijali f'soluzzjonijiet għall-immaniġġjar tal-iskart f'żoni urbani b'densità għolja.

Infurzar Akbar u Aktar Għaqli

Filwaqt li nemmnu li l-maġġoranza ta' ċittadini jipparteċipaw b'mod attiv fil-manutenzjoni tal-madwar tagħhom, ma nistgħux niċhdu li biżżejjed ftit persuni li jiksru r-regoli biex titnaqqas il-kwalità tal-ambjent. Għal numru ta' abbużi, il-liġi diġà teżisti u r-responsabbiltà tinsab fl-infurzar tagħha.

Qasam wieħed fejn jista' jkun hemm aktar infurzar huwa biex jiġi żgurat li l-kuntratturi josservaw l-obbligu tagħhom li jnaddfu l-ammonti kbar ta' trab li jingabru mill-madwar wara li jitlesta x-xogħol tal-kostruzzjoni.

Ieħor huwa li jiġi żgurat li l-istabbilimenti kummerċjali jikkonformaw ma' kull liġi relevanti. Biex jintlaħaq dan l-għan, għandhom jiġu introdotti stewards inkarigati li jiżguraw il-konformità f'kull lokalità, mhux biss fil-Belt Valletta.

Din il-politika tmur id f'id mal-fehma tal-Partit Nazzjonalista li l-gvern għandu jintervjeni biex jtaffi problemi godda hekk kif jinqalgħu, u jadotta approċċ ta' iterazzjoni kontinwa għall-ħtiġijiet tas-servizzi pubbliċi hekk kif dawn jevolvu. Madankollu, dan ma jistax isir f'vakwu; għandu jkun parti minn soluzzjoni b'ħafna aspetti kif ippreżentata f'dan id-dokument.

Il-kunsilli lokali, filwaqt li huma fuq quddiem nett biex jirċievu l-ilmenti tar-residenti, għandhom ukoll setgħat relattivament limitati fl-infurzar tar-regolamenti. Bħalissa, l-unika aġenzija lesta li tinforza fuq illegalitajiet relatati mal-iskart hija l-ERA. Dan l-infurzar jew irid jiżdied b'mod drastiku fil-volum u l-ambitu tiegħu, jew inkella għandhom isiru dispożizzjonijiet biex il-kunsilli lokali jkun jistgħu joħorġu u jiġbru l-multi tagħhom stess taħt regolament ta' awtorità nazzjonali relevanti.

Problema oħra hija l-iskart fit-tarf tat-triq li jithalla mit-turisti, peress li dan ħafna drabi ma jkunx separat u jingabar kollu flimkien bħala skart imħallat. Miżura ta' mitigazzjoni tista' tkun programm kongunt mid-Direttorat tat-Tindif u l-MTA, fejn il-proprjetajiet tal-kiri għal żmien qasir jingħataw kaxxa tal-iskart separata, attraenti u mingħajr ħlas, biex tteġġeg drawwiet lokali fost it-turisti li ma jkunx familjari magħhom inkella.

Soluzzjoni oħra possibbli hija li s-sidien ta' proprjetajiet irregistrati mal-MTA jkunu direttament responsabbli għas-separazzjoni tal-iskart, kemm billi jharrġu lill-klijenti tagħhom kif ukoll billi jiżguraw li ma jsirux abbużi. Bħala bidu, intervent inqas estrem ikun li l-MTA tagħti l-informazzjoni ta' kuntatt ta' persuna ddedikata għal blokk liċenzjati għall-kiri għal żmien qasir.

Soluzzjonijiet Magħmula apposta għal Żoni Differenti

Il-pjanijiet tat-tindif pubbliku għandhom ikunu olistiċi, billi jirrikonoxxu li żoni differenti jeħtieġu tipi differenti ta' kura. Il-pjan tal-gvern attwali jonqos minn dan il-qafas ġenerali, b'responsabbiltajiet imxerrdin.

Il-bajjiet u l-marini jeħtieġu servizzi speċjalizzati, kemm għat-tindif tal-iskart bħall-plastik mal-linja tal-kosta, kif ukoll għall-iskart naturali jew ġenerali. Minbarra timijiet speċjalizzati, iż-żoni marittimi jistgħu jibbenefikaw minn seabins, apparat li jzomm fil-wiċċ tal-ilma u jgħbor l-iskart tal-baħar, iddisinjat biex ineħħi l-ħmieġ marittimu.

Bl-istess mod, iż-żoni rurali u l-parks jeħtieġu tindif speċjalizzat biex jimmaniġġjaw l-akkumulazzjoni ta' weraq, friegħi u skart naturali ieħor li jista' jimblokka l-passaġġi, iwaqqaf is-sistemi tad-drenaġġ u joħloq perikli ta' nirien. L-użu ta' tagħmir bħal leaf vacuums jew mulchers jgħin biex jinżamm ambjent nadif u naturali mingħajr ma tingered l-ekosistema.

Tneħħija tal-Graffiti mit-Toroq Tagħna

Il-graffiti miżmuma b'mod neglġenti fuq il-bini u l-infrastruttura tagħna ikerrhu l-ambjent tagħna. It-tindif għandu jkollu approċċ b'viżjoni diversa fit-tul, b'kollaborazzjoni mal-infurzar tal-ligi biex jittiehdu passi kontra l-graffiti fejn ikun xieraq.

Għandhom jiġu impjegati timijiet speċjalizzati għat-tneħħija tal-graffiti, mgħammra b'solventi favur l-ambjent u apparat speċjalizzat ieħor, biex jitnaddfu malajr iż-żoni fejn hemm il-graffiti u biex jissaħħaħ il-messaġġ li dan mhux aċċettat.

Meta ma Tintervjenix

Minkejja l-pressjoni mill-NGO *Foundation for the Conservation of the Maltese Honey Bee*⁶ u direttiva sussegwenti mill-Ministeru tal-Ambjent biex tinżamm il-flora kemm fiż-żoni ħodor urbani kif ukoll tul il-mogħdijiet rurali sabiex il-pollinaturi jkollhom provvista adegwata ta' ikel, din il-flora ħafna drabi titqies bħala veġetazzjoni ta' inkonvenjent u titneħħa.

Din il-politika għandha tiġi osservata u estiża sabiex tinkludi kull zona li l-gvern huwa responsabbli għaliha, fi ħdan limiti raġonevoli.⁷

⁶ <https://maltesehoneybee.org/2025/02/07/protecting-rural-wild-flora-a-path-to-concrete-action>

⁷ Borg, S., Dimech, D. C., Buttigieg, A. J., & Farrugia, D. (2023). Review of the Maltese and European Laws related to the Genetic Protection of the Endemic Maltese Honey Bee (*Apis mellifera ruttneri*). *European Energy and Environmental Law Review*, 32(Issue 3), 145–154. <https://doi.org/10.54648/eelr2023007>

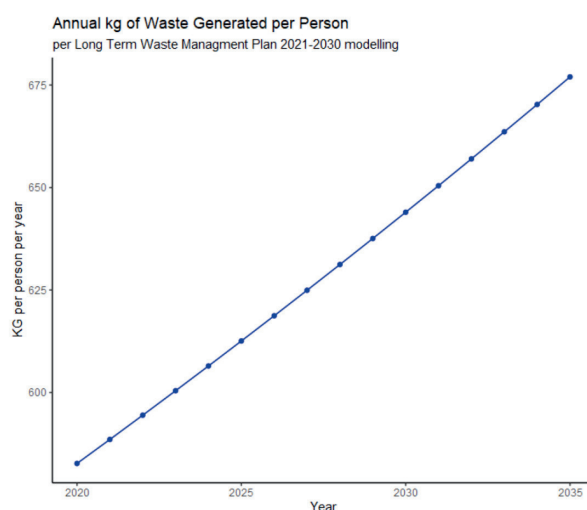
Studju tal-Kapaċità

Mill-istess dokumenti tal-Istrateġija tal-Immaniġġjar tal-Iskart tal-gvern⁸, jidher ċar li l-ammont ta' skart minn kull sors mistenni jikber b'1% kull sena għal kull persuna. Dan ifisser li r-riċiklaġġ mhux qed jagħti r-riżultati mixtieqa u li l-miżuri biex in-nies jiġu mhegħa jikkreaw inqas skart mhumiex ambizzjużi daqskemm suppost ikunu.⁹

Barra minn hekk, il-popolazzjoni ta' Malta, kemm tar-residenti kif ukoll tat-turisti, qed tkompli tikber kull sena, u dan se jkompli jaggrava l-problema tal-iskart. Għalhekk hemm bżonn ta' studju serju u fit-tul tal-kapaċità, akkumpanjat minn modi aktar kreattivi u ambizzjużi biex titnaqqas il-produzzjoni tal-iskart għal kull persuna.

Dan l-istudju tal-kapaċità se jkun il-pedament ta' pjan aktar olistiku u mmexxi mid-data, li jiżgura li l-kunsilli lokali jkollhom l-appoġġ meħtieġ biex isolvu l-problemi tal-iskart tagħhom għall-għexieren ta' snin li ġejjin.

Parti minn dan il-pjan tista' tinkludi l-ħolqien ta' riżorsi nazzjonali kondiviżi. Pjattaforma ċentralizzata tad-data fejn il-kunsilli lokali kollha jistgħu jikkontribwixxu u jaċċessaw datasets tista' tgħin biex jinħolqu riżorsi għal dawk li jfasslu l-politiki. Panel ta' esperti li l-kunsilli lokali jistgħu jikkonsultaw miegħu jista' jgħin biex l-għarfien lokali jinbidel fi strateġiji aħjar.

⁸ <https://era.org.mt/wp-content/uploads/2022/02/Long-Term-Waste-Management-Plan-v1.4.3-Spreads-Digital-Version.pdf>

Innaddfu lil Malta

